

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN
 IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
 hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

IV. ÉVFOLYAM

1907 FEBRUÁR

∴ 2. SZÁM ∴

TARTALOM: *Az állatok fajfentartási ösztönéről II.* — Egyveleg a madarak életéből. — *Szemle:* A vivisectió ellen való küzdelem egy újabb jelensége. — Angol igazságszolgáltatás az állatvédelem érdekében. — *Állatok világa:* Életmentő kutya. — *Vegyések:* Állatvédelmi mozgalom Esztergomban. — Állatvédelmi mozgalmak az országban. — Előadás a madárvédelemről. — Követendő nemes felhívás. — A német tanítók állatvédő egyesülete. — A lovak kímélése Norvégiában. — Az ostorcsapások hatása. — Költöző fecskék megmentése. — Irodalom. — Egyesületi hírek. — Szerkesztői üzenetek.

Az állatok fajfentartási ösztönéről.

II.

Az értelmesebbeknél, például méhekénél, hangyáknál valóságos rendszert tapasztalunk az ivadékgondozásban. A méhkirályné egyedüli feladata a peték lerakása, a dolgozó méheké pedig a peték gondozása és a táplálék szerzése. Még akkor sem esnek kétségbe, ha a leendő királynőt még a bölcsőben (illetve a viaszsejtben) éri utól a korai halál. Az ivadéknak még sem szabad kivesznie. Ilyenkor egy dolgozó méh sejtjét megnagyobbítják, több eledellel látják el az álczát s ebből lesz az új királyné. Mivel azonban a kakukméh sem akarja nemzetiségét a kihalás veszélyének kitenni, gyakran becsempészi petéit a mézelő méh sejtjeibe. Persze a kis álcza itt urí ellátást, bő táplálékot talál, megerősödik, szépen kifejlődik, a mézelő méh rovására. De mielőtt a szelid méh ezt a „kakukfiókot“ észrevenné, az lehe-

tőleg gyorsan elmenekül a nem éppen jóindulatu környezetből.

Hát a hangyák ivadékgondozásáról ki ne hallott volna? A hímek és nőstények az ugynevezett nászrepülés után elvesztik szárnyukat, földre zuhannak és nagyrészt a madaraknak esnek martalékul. De a dolgozók nem nyugosznak bele abba a gondolatba, hogy a faj kipusztuljon. Azért ahány nőstényt csak bírnak a veszélyes helyzetből kiszabadítani és megmenteni, azt mind nagy munka árán a bolyba hurcrolják, ahol azok petéiket lerakják. Az ezekből kikelő álczákat és bábókat az ernyedetlen dolgozók gondozzák, esőtől és másveszélyes behatásoktól őrzik. Azt hiszem, már mindenki tapasztalta, hogy midőn hangyabolyt feltárunk, a kis állatok fehér tonnaalaku valamit czipelnek ide-oda lázas izgatottsággal és szinte kétségbeesett félelemmel. A nép hangyatojásoknak nevezi a hangyák ezen féltett kincseit, amelyek nem egyebek, mint bábok, amelyekből

kis hangyák fejlődnek. E kis állatok első feladata tehát, ha lakásukat szétrombolják, az, hogy mindenekelőtt a jövő nemzedéket biztonságba helyezték.

Némely rovat a természet ugynevezett tojócsövel látott el, hogy petéjét annál biztosabban rakhassa le. Ilyen a szöcske, sáska, fürkész, stb. Különbön a fürkész munkája és az ivadék iránti gondoskodása érdekes. Ezen állat mindjárt odatörekszik, hogy az álcza kikelésekor kellő táplálékot találjon. Azért a legnagyobb kitartással keresi, fürkészi (innen az elnevezés) a hernyókat, átszurja a bőrt és a hernyó élő testébe rakja petéit. Természetes dolog, hogy a hernyóból nem pillangó, hanem fürkész lát napvilágot. De ez egyuttal azt is bizonyítja, hogy a természet háztartása milyen bölcsen van berendezve. Mert amint a hernyó elszaporodik, bő talaj jut a fürkész fejlődésének és ennek az elterjedése meggátolja amazét. Azonban nem a fürkész az egyedüli példa arra, hogy a rovar az álcza táplálékáról gondoskodik. A fürkészdarázs végzetes ellensége a fadarásznak, mert az ivadék megmaradásáról hasonlóképpen gondoskodik, mint a fürkész.

Ismeretes dolog, hogy a bolha leginkább a földre és a hasadékokba rakja petéit. Több ízben azt tapasztalták, hogy az ilyen bolhapeték mellett piros vércsomócskák vannak. Nyilvánvaló, ez az anyaállat gondoskodása, nehogy a kikelő álcza éhen haljon, hanem igenis rögtön ennielőt találjon.

Hát vajjon a zsiszikkfélék eljárása mely célzattal történik? A gabonába, hüvelyes veteményekbe ormányával lyukat fur, petéjét belerakja. S hogy a kikelő álcza nem veti meg a számára kijelölt táplálékot, legjobban bizonyítja a sok kirágott, selejtes borsó, lencse, vagy gabona. Kárt okoz a gubacsdarazsak szülői gondoskodása is, mert a levél, vagy más megsebzett növényrész, amelybe az állat petéjét elhelyezte, feldagad s néha elpusztul, vagy elkorcsosodik. Az almafuró eljárása pedig az, hogy az almát a nyél táján megfurja s az apró lyukakba petéit elhelyezi; az álcza természetesen az almát megdézsmálja.

Fáradtságos munkával biztosítják a jövőendő nemzedék életét a pókölő darazsak és a temetőbogár. Az előbbieket rekognoszálják a kiszemelt területet és ha alkalmasnak találják, megfelelő nyilást készítenek a talajba. Ezután keresztül-kasul átkutatják a szomszédhelyeket, mindaddig, míg egy szerencsétlen pókot zsákmányul ejtenek. Ezt az előre elkészített nyilásba mélyítik, belerakják a petéket s hogy ellenséges, vagy avatatlan szemek meg ne lássák, kavicscsal és földdel behantolják. A kikelő álcza a pók testéből táplálkozik, ha ugyan a hangyák petéitől meg nem eszik. Már azt a megfigyelést is tették, hogy az ilyen darázs, ha nem talál pókot, társától elrabolja. Hogy ez nem megy simán, hanem az egyik a viadal helyén elvérzik, az érthető. Az erősebbé a győzelem.

A lopódarazsaknak az előbbiekéhez hasonló munkája hetekig is eltart. Az állat szájjával a sarat összegyurja és alkalmas helyre viszi. A sárból czellákat készít és ezekben többféle pókot helyez el, a kikelő

álczák számára. A holdbogár is megteszi szülői kötelességét, amennyiben ganajból golyókat gyur, belehelyezi a petéket és a földbe sülyeszti. A kis álczák a trágyában elegendő mennyiségű táplálékot találnak.

A temetőbogár eljárása szintén ismeretes. Ezen fáradhatatlan állatkák a mezőn talált kisebb hullát addig vonszolják, amíg alkalmas nyilást találnak. Azután elsülyeszti, a petéket belerakják és elföldelik.

Kiméletlen és kegyetlen a pepszin nevű diszdarázs, mely a melegebb éghajlat lakója. A madárpók jól ismeri ezen félelmetes és könyörtelen ellenségét s odujából nem is mer előbujni, csak nagy elővigyázattal és körültekintéssel. A pepszin azonban addig les ezen reá nézve nélkülözhetetlen zsákmányra, amíg a gyanútlan pókot mégis megtámadhatja. Ekkor rácsap villámgyorsasággal, fullánkjaival megbénítja és az elgyengült pókba petéit belerakja.

A rovarok élete különben rendszerint csak addig tart, amíg a peterakással a jövő nemzedékről gondoskodnak. A tisztavíz mint álcza három évig él a víz alatt, de a víz fölött, kifejlett állapotban csak rövid egynéhány óráig, amíg a petéket lerakja. Vagy ki nem tud a himes lepék egy napi csillogó életéről? A társasdarazsakról szintén ismeretes, hogy csak a termékeny anyák telelnek át, a többi elpusztul.

Nem hagyhatom szó nélkül némely állatoknak azon törekvését is, hogy a peteelhelyezés módjával is igyekeznek a csirát biztosítani. Így a szunyog szorosan egymás mellé, csónakalakban rakja a petéket, hogy azok a víz színén libeghessenek. Különös néha a gyepi béka eljárása. A szükség néha úgy hozza magával, hogy tócsára kénytelenek a petéket lerakni. Ilyenkor 15—20 nőtény összeáll s gyorsan kiüritik a petéket, úgy, hogy a petecsomó néha kerék nagyságu és sulyánál fogva ott lebeg a legmélyebb víz felett, ahová elővigyázatosan lerakták. A petecsomót sulyánál fogva a légmozgás nem hajtja a tócsa széle felé, ahol legalább is egyrésze elpusztulna. Ezen állat máskülönbön a sáshoz rögzíti a petéket s így a szélben, habár a sás hajladozik, a pete mégis rajta ragad.

A békák különben is gondos szülők. A petéket rendszerint kocsonyás anyagba burkolják és alaposan megválogatott helyre lerakják. Állításomat bizonyítandó, még csak az amerikai kovácsbékát említem fel. Ez valóságos erődítményt készít kicsinyei számára. Ugyanis nagy kitartással és megerőltető munkával köveket hordanak össze a párosodott békák és ezekből körtöltéses fészket készítenek, hogy a belerakott petékhez a mocsár harcziásabb természetű lakói hozzá ne férközhessenek. A szülők pedig meghuzódnak a töltés pereme alá és folytonosan kémkedve, őrzik a leendő nemzedéket.

Az állatok fajfentartási ösztönét bizonyítandó, még számos példát lehetne felhozni, de úgy hiszem, ez a néhány felsorolt is elegendő. Egy dolog azonban nyilvánvaló: hogy egyik faj a másik rovására igyekszik terjeszkedni; a természetben örökös a mozgás, örökös a küzdés. És habár a számtalan jelenség némelyikét véges elménkkel meg tudjuk magyarázni, de nagyon sok esetben mégis csak arra a konkluzióra jutunk,

amelyet Berzsenyi „Fohászokodás“ című ódájában oly megkapó módon kifejez:

„Isten! kit a böles lángeze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajta sejt,
Léted világít, mint az égő nap,
De szemünk bele nem tekinthet.“

Reisz Irén.

(Vége.)

Egyveleg a madarak életéből.

Irta: Grátzer Pius, szt.-benczésrendi tanár
(Esztergom).

Mélységes csend borul az erdőre; csak a baglyok, denevérek, éjjeli lepkék és rovarok sokasága van ébren. De nem tart már sokáig uralmuk: jön a szürkület, hogy elfoglalja helyét az éjnek, hajnalodik, pirkad a látóhatáron. Az enyhe hajnali szellő mozgásba hozza a lombos fák leveleit; odarepül gyors szárnyain a madárfészkekhez is, bekopogtat s fölkelti az erdőnek apró dalosait; vékony hangján ébresztgeti őket: „Apró, fityülő kis népség! Ébredj! Itt a hajnal! Köszöntsétek Teremtőtököt a legszebb énekekkel! Itt a hajnal!“ S a kis madárcák rákezdik legszebb reggeli éneküket: hálát zengenek a Teremtőnek, vigan üdvözlök a fölkelő napot. Vidáman, zeneszó mellett lát ki-ki munkájához. Csupa élelenség itt minden. Az egyik élelem után néz, a másik lakást épít magának, fészket rak. Sűrűg-forog tesz-vesz itt minden.

Ebből a nyüzsgő, pezsgő életből óhajtok bemutatni néhány alakot. Mélyen tisztelt hallgatóimnak*, hogy némi érdeklődést keltsék a hasznos madarak iránt, amelyek — ugyszólván valamennyien — ingyenes segítő-társai, napszámosai a munkálkodó, különösen a termelő embereknek.

Mellőzöm a hasznos és kártékony madarak felsorolását, csak azt említem meg, hogy a szürkeabátos nagyfejű veréb-ről sokan azt gondolják, hogy munkátlan, tétlen életet él s hogy károkat is okoz a magtárakban; pedig nem olyan kártékony, mint rossz hírét költöztették. Az igaz, hogy be-belátogat a magtárakba, de igen csekélyke kár ez, ha összehasonlítjuk azzal a haszonnal, amelyet tavaszkor nyújt. Gabonaérés előtt a veréb legnagyobb részt hernyóval táplálkozik. Megfigyelés eredménye: egy veréb 400-nál több hernyót fogyaszt naponként.

A czinkefaj táplálékát főképp rovarok teszik; a czinkek leghasznosabb rovarévi madaraink.

Különösen szép a szénczinke: sapkája és nyakendője fekete, mellénye világossárga, fekete mellsávval, kabátja olajzöld, kékes-szürke frakk-lebbentyűvel. Rendesen lombos erdőben tartózkodik s ilyenkor az erdőnek legszorgalmasabb ingyenmunkása; fáradhatatlanul szedi össze az ártalmas rovarokat s ezek petéit. Kikijön az erdőből a gyümölcsösökbe kertészkedni és a fákat tisztogatni.

A szénczinke (s általában a czinkefajnak) hasznos szolgálatait feltüntetik a következő számadatok:

* Felolvasva Esztergomban a madárvédelem ügyében egybe-gyűlt értekezlet előtt.

Ha egy szénczinkepár évenként csak kétszer s akkor is csak 8—10 fiókat költ ki, akkor is roppant hasznot hajt. A fiókák fölnevelésére t. i. 10 nap szükséges s egy fióknak napi tápláléka legalább is 20 hernyó vagy rovar; ez összesen 4000-et tesz ki. Ha már most ezen rovarok közül csak 1500 tojó, egy-egy 200 tojást rak, akkor az ezekből kikelendő hernyók száma meghaladja a 300,000-et. Ennyi hernyó elég éppen arra, hogy 100 nagy gyümölcsfát 2 évre terméketlenné tegyen. Ilyen hasznos madár a czinke: évenként 3,000,000 rovarpetét pusztít el.

Még más jó tulajdonsága is van a czinke, amely miatt megérdemli, hogy az ember védelmében részesüljön. Rendkívül élénk, mozgékony, folyton vidám madárka a czinke, nem tudja milyen fán terem a bánat. A czinke folyton mozog, igazi, eleven perpetuum mobile (örök mozgony). Folyton kuszik egyik ágról a másikra és pedig oly ügyesen, hogy megszegyenitené a legügyesebb tornászt is. És ezen ügyes testgyakorlatai közt is folyton a rovarok után leleskedik. Jaj annak a rovarnak, amelyet a czinke szeme meglát! Menthetetlenül elveszett.

Néha mint békebíró is szerepel a czinke. Ime, egy közeli fán a gallyak között 2 kis madár civódást kezd, a czinke ezt azonnal észreveszi, azonnal ott terem s kezdi osztogatni az igazságot: erős csőrével a veszekedőket fejét derekasan meg-megkopogtatja s azután — hirtelen ott hagyja a veszekedőket.

A kis telhetetlen étvágyuak közé tartozik a kakuk. Sok hernyót semmisít meg a többi énekes madár is, de az úgynevezett szőrös-bundás hernyók más madárnak nem igen kellenek. A kakuk éppen ezeket pusztítja s ha ilyenre talál, azt mondja: „Jöjj csak koma, jöjj csak, éppen nekem való vagy!“ s kérielhetetlenül fölfalja. A kakuk egyike a legfalánkabb madaraknak, mert fölötte nagy gyomra van, s igen gyorsan emészti. Éppen ezért a kakuk valószínű jótévedője az erdőnek, szilvásoknak, gyümölcsösöknek, igazi áldás a veteményes kertekre, káposztásokra és földekre.

Ezek a kis telhetetlen étvágyu madarak igen nagy jótévedők. Hazánkban 200,000,000 koronára rug évenként az a kár, amelyet a rovarok és hernyók okoznak. Ha a veréb, a czinke, a kakuk, a harkály stb. a hernyókat és rovarokat nem pusztítanák, ezek ennék meg gyümölcsöseinket s aligha látnánk cseresznyét vagy almát.

A kis tudós madarak közé tartozik doktor Harkály. Hatalmas, lombos tölgyfa áll az erdőben; koronája között szívesen védelmet nyújt a kis madaraknak. Egyszer csak észreveszik a kis lombklók, hogy házigazdájuk arcza folyton halványodik, a levelek kezdenek sárgák lenni: a hatalmas tölgy sárgaságban szenved. Elhívják a beteghez Harkály doktort, a fák orvosát. Megérkezik, köröskörül megnézegeti a beteg fa derekát, köröskörül meg-megkopogtatja csőrével itt is, ott is. Egyszer csak üres kongást hall Harkály doktor s már tudja, mi a baj. Éles csőrével kis lyukat vág a fa beteg kérgén, a lyukon benyújtja hosszú, horgas nyelvét s megvan a gonosz, a kővér, összegubbasztott féreg, mely a fa életét hervasztotta. Nemsokára kiheveri a bajt a beteg tölgyfa s zöldelő lombjaival védelmezi, takargatja kis megmentőinek fészket.

Doktor Harkály tudománya is dicséretreméltó. Vannak azonban más madarak, amelyek sok ügyességre taníthatók meg; néha különféle mutatványok előadására is betanítják a kis madarakat. Így Franciaországnak egyik városában 1670-ben mutogattak egy tudós kanarit: ez össze tudta állítani az eléje tett egyes szavakat a papírszeletekre irt betűkből; máskor meg az eléje tett számokból kikereste azt az időt, amelyet az eléje tett óra éppen azon perczen mutatott.

A kis tudósok után nem csekély elismerést érdemelnek a jó énekesek, Ilyenek és különösen tanulékonyak az énekművészetben: a csizék, a tengeliczék, a kenderikék, a kanári madarak, amelyek sokszor egész dalokat elfütyülnek. Ilyen a pirók is (Gimpel), amelynek szelidségét sokszor együgyűségnek szokták magyarázni; ez minden nehézség nélkül betanulja a legszebb énekeket. És ki ne ismerné a szárnyasoknak a dalos fejedelmét, a kicsi fülemilét? Határozott dalszakokat lehet megkülönböztetni énekében és nem tudjuk, mit csodáljunk inkább e kis madárban: bájos hangját-e, vagy rendkívüli erejét? Valóban a legszebb, szivvidító hangokat ajándékozta a jó Isten némely kis madárnak!

Mélyen tisztelt hallgatóim! A levegő urinak életéből rajzoltam becses türelmükből egy-két vonást. A madarak méltán megérdemlik kiméletünket és oltalmunkat! Különösen télben vagy kora tavasszal, midőn az éhség az ember közelébe kényszeríti a félnék kis madárkákat, inkább zsiradékot vagy egy marék kendermagot kellene eléjük hintonunk, hogy az éhhaláltól megmentsük őket. E helyett azonban sok szivtelen ember — igen sokszor tudatlanságból, máskor elitélendő pajzán kedvtelésből — madárfogókba, lépes vesszőkre, csabdákba csalogatja őket s így vesztüket okozza. Ezzel kárt okoznak maguknak is, embertársaiknak is; a legkedvesebb tavaszi és nyári dalosokat bántják, a rovarok és hernyók pusztítóitól fosztják meg magukat és gyümölcsös kertjeiket. A verebek, fecskék és harkályok, a veresbegyek, a czinkék, kivált a kakuk legszorgalmasabb rovarpusztító, ingyenmunkás kertészek a gyümölcsösökben.

Amely madárnak kártékonyágáról meg nem győződöttél, ne üldözd, hanem inkább tápláld mint jötevődöt!

SZEMLE.

A vivisectió ellen való küzdelem egy újabb jelenségéről tesz említést a „Revue des animaux illustrée“. Sok párizsi kutya- és macskatulajdonos falragaszokban felszólítja a közönséget, hogy kutyáik és macskáik kölykeit pusztítsák el, nehogy a vivisectorok kése alá kerüljenek.

A vivisectió ellen fennálló nemzetközi szövetség hasonló tartalmu falragaszokat alkalmaz a párizsi utcákon.

Ezt az eljárást a nevezett lap a következő czímen adja közre: „Idées généreuses“.

Angol igazságszolgáltatás az állatvédelem érdekében. A Bakewell-i törvényszék a mult év tavaszán egy állatkinzási esetet tárgyalt és oly ítéletet hozott, mely tanulságot tesz arról, hogy Angliában az állatkinzásra vonatkozó törvényes intézkedéseket is lelkiismeretesen megtart-

ják és tisztelik. Az állatvédő egyesület panaszt emelt két nőtestvér ellen azért, mert White Rake nevű gazdaságukban lábas jószágaikat, nevezetesen: 7 tehenet, 2 bikát, 5 borjút, 1 lovat, 2 sertést, 22 tyukot, 23 juhot, és 2 ludat hat napon át minden táplálék nélkül hagytak, holott a majorban elegendő takarmány és eleség volt készletben. Az állatok lesoványodtak és egyesek elhullottak. Midőn a rendőrség a helyszínen megjelent az egész majort trágyával tele, az állatokat elrettentő állapotban találta. Az állatok egy része az elhullottaknak tetemeiből táplálkozott. A sertésölba belépő rendőrt a kiéhezett állatok megtámadták és csak fegyverének köszönhetette, hogy szét nem szedték. A vádlottak a tárgyaláson nem jelentek meg, hanem egy ügyvéd által képviseltették magukat. Mindketten kéthónapi börtönre ítéltettek. *m.*

Állatok világa.

Életmentő kutya. Henley-ben (Angolország) Thomas Godwin gyárában a minap a munkások egy lakomán ünnepelték a gyáros hű kutyájának hősiességét, melylyel a gyáros fiának életét mentette meg. Godwin fia a déli munkaszünet alatt végighaladt a gyár helyiségein, melyek ekkor teljesen néptelenek voltak, s eközben egy betörőre bukkant, kit teljes munkában talált. A betörő egy felkapott vasruddal nekiment a fiatalembernek, kit egy ütessel csakhamar földreterített. De midőn újabb ütést akart áldozatára mérni, a gyáros kutyája a gyilkost torkon ragadta és fogva tartotta mindaddig, míg segítség érkezett. *m.*

VEGYESEK.

Állatvédelmi mozgalom Esztergomban. Ez alkalommal ismét beszámolhatunk egy jelentőségteljes vidéki mozgalomról, mely már oly előrehaladott stádiumban van, hogy e sorok írásakor már is megalakult az O. Á. V. E. Esztergommegyei fiókja.

Csöndben, feltűnés nélkül, de annál lelkesebben és odaadóan vetették meg alapját az állatvédelem eszméjének Esztergomban és az egész megyére kiterjedőleg, Esztergom város nagytékintélyű és minden téren mérvadó férfiaknak, *Marosi József* megyebiz. tagnak vezérlete alatt álló társadalmi tényezők, *Szölyémy Gyula* isk. igazgató, *Grätzer Pius* benzés tanár, *Székely Henrik* városi állatorvos, *Kerschbaumayer Károly* gyógyszerész, *Litschauer pomologus* és isk. igazgató. Nevezett urak *Kakass Kálmán* kir. tan. javaslatára kezükbe vették az ügyet. Január hó 20-ára a városháza közgyűlési termébe népes értekezletet hívtak egybe, amelyen Esztergom társadalmának színe-java jelent meg, többek között *Dr. Perényi Kálmán* alispán, *Wimmer Imre* polgármester, az összes tanintézetek, a primási uradalom tisztviselői, stb. Az értekezleten az O. Á. V. E. megbízásából megjelent *Dr. Kukuljevič József* szerkesztő is. Az értekezletet *Marosi József* percekig tartó tapssal honorált beszéddel nyitotta meg, utána *Grätzer Pius* „Egyveleg a

madarak életéből" czimen egy igen érdekes és tanulságos értekezést adott elő (lapunk más helyén közöljük). Azután *Etter* Jenőke és *Marosi* Tiborka szavaltak el aktuális verseket. Ezután Szölyémy Gyula iskola igazgató bemutatással kapcsolatban egy igen szép tudásról tanuskodó szabad előadást tartott, bemutatta a hasznos énekes madarakat és a megfelelő védelmi eszközöket, etetőket stb. A közönség nagy tetszéssel fogadta az előadást. Végül *Vimmer* polgármester és *Brutsy* János 48-as pártelnök, igen szép szavakban méltatták a kezdeményező munkáját és szükségesnek jelezték, hogy mielőbb megalakuljon Esztergomban az új egyesület. Az értekezletből kifolyólag a kezdeményezők elhatározták, hogy most már teljes odaadással azon lesznek, hogy az egyesületet megalakítsák. Eddig már több száz naptárt ajándékoztak el, serényen gyűlik a tagokat és sikerült a társadalom vezérférfiait is az ügynek megnyerni. A közben lefolyt közgyűlésről, majd legközelebbi számunkban fogunk referálni.

(Szerk.)

Állatvédelmi mozgalom az országban. Az O. Á. E.-hez érkezett ügyiratokból örömmel konstatálható, hogy jelenleg Szatmárott, Ungvárott, Trencsén-Tepliczen, Székesfehérváron, Hunyadmegyében, Magyaróvárott mozgalom indult meg állatvédő egyesületek létesítése céljából.

Előadás a madárvédelemről. A Kecskeméti Gazdasági Egyesület által rendezett mezőgazdasági tanfolyam keretében Kecskeméten január hó 17-én *Selymessy Ferenc* kir. főerdész nagyobbiszabásu szabadelőadást tartott, bemutatásokkal kapcsolatosan a madárvédelemről.

(Szerk.)

Követendő nemes felhívás. A temesvári lapokból olvassuk az alábbi nemesszivű felhívást, melyet a kiváló méhészt, természetbúvár és a temesvári állatvédő egyesület ügybuzgó tagja adott közre: *Kérelem a tisztelt hölgyekhez.* (A madarak érdekében). Sziveskedjenek az erdőknek és cserjéknek lakóit, természetünknek legkedvesebb zenéldit, a madárkakat, bármilyen csekélységgel: buza- vagy repceocsuval felsegíteni, amennyiben a dermesztő hidegben a kemény előréteg folytan előségehez nem jutnak és sokat szenvednek. Vissza fogják azt kamatostól fizetni és a jötevőket egyrészt kardallal megörvendeztetni, de másrészt gyümölcsfáinkat a rovaroktól megtisztítani. Kiváló tisztelettel, *Báró Ambrózy Béla.*

Részünkről szives figyelmébe ajánljuk olvasóinknak e felhívást és örvendenénk, ha mennél többen követnék a nemes intencziót.

(Szerk.)

A német tanítók állatvédő egyesülete Berlinben nagy mértékben támogatja az állatvédelmi törekvéseket. Ennek az egyesületnek legutóbbi évi jelentéséből kitűnik, hogy évenként 3600 márkával (4240 korona) segíti a „Berliner-Tierschutz-Verein” című, az egész német birodalomra kiterjedő állatvédő egyesületet. Az egyesület bevételeit képezi a német tanítók állatvédő alapítványának kamatja 4477 márka, mely alapot a berlini városi hatóság kezeli, továbbá a Behring-féle hagyatékból befolyó 1173 márka. Az egylet saját vagyona a fenti alapokon kívül 7284 márka.

m.

A lovak kimélése Norvégiában. A Tierschutz-Korr. szerint mindazokon a posta, ugynevezett Skyd állomá-

sokon, ahol az utasok tovább utazás céljából lovat és kocsit bérelnek, a falakon ez a figyelmeztetés olvasható: „Legyen jó a lóhoz”. Az utakon meredekebb lejtők alján faoszlopok állanak, melyeken fatáblák vannak megerősítve a következő felirattal: „Gondoljon reá, hogy a lónak egy keveset pihennie kell”. Itatásra alkalmas helyeken ismét ez a felírás olvasható: „Gondoljon reá, hogy a ló szomjazik”.

m.

Az ostorcsapások hatása. Az idén Párisban tartott gazdasági kiállítás alkalmával a Franciaországi Állatvédő Egyesület alapos kísérlet segélyével igyekezett kimutatni az ostorcsapásoknak fájdalmas voltát, illetőleg azok hatásának és kegyetlenségének mértékét. Ebből a célból egy alacsony láda egyenletes sűrűségű agyaggal töltetett meg és ennek sima felületére egy mérsékeltnek mondható ostorcsapás intéztetett. Az ostorcsapás az agyagban természetesen egy bizonyos benyomást hagyott hátra. A benyomást előidéző hatás megmérése végett most ugyanarra a felületre az ostor reá lett fektetve és reá súlyok lettek helyezve mindaddig, míg az ostorcsapás előidézte benyomáshoz hasonló nagyságu benyomás keletkezett. Ilyen kísérlet mindenfajta ostorral eszközöltetett. A kísérletek nyomán a következő eredményeket konstatálták: A kerek, ugynevezett „Manille” ostorszija 35-2 kilogramm nyomást gyakorolt, a lapos sziju „Perpignan” ostoré 54-47 kilogrammyit, a kerek sziju „Perpignan” ostoré 66-58 kgnyit és a négyszögletes sziju „Perpignan” ostoré 73-3 kgnyit. A talyigások ostorával a csapás súlya 142-43 kg-t tett ki. A Francia Állatvédő Egyesület jelentése ezekhez a számokhoz megjegyzi, hogy az ostorcsapás által okozott fájdalom nagyságát ezek után meg lehet itélni abból az egyszerű összehasonlításból, hogy milyen fájdalmas már egy vonalzó által a tenyérre mért lapos csapás is.

Az említett kísérleteknél az ostorszijkon esetleg alkalmazott csomók nem is lettek tekintetbe véve. Ellenben az ostor végén néha alkalmazott bojtfélék minél hosszabbak, annál inkább enyhítik az ostorcsapás erejét. A nyél merevsége és hossza szintén befolyással van az ostorcsapás hatására. A hosszú és hajlékony ostor nyél ajánlatosabb mint a rövid és merev. Gömbölyű és szegletes ostorszijkat fájdalmasabbak mint a laposak, mert amazok csak egy-egy keskeny vonalban metszik a bőrt. A kísérleteknél a Francia Állatvédő Egyesület kérelme következtében a párisi kaszárnyák legénységeinek küldöttei és számos tiszt volt jelen.

Hasonló kísérletek történtek annak kimutatására is, hogy a gyeplő és kantár rángatása következtében minő hatást gyakorol a zabla a ló szájában. Ebből a célból egy ló csontvázának feje, belétömött agyag segítségével az élőállapotnak megfelelő súlyra hozatott, a lónak nyelve agyagból lett formálva és a gyeplőrángatás által okozott hatás az előbbi módon tétetett mérés és megfigyelés tárgyává. A zabla rudjának nyomása egy cm²-re 132 kg.-ot tett a lovas embernél és 152 kg.-ot a kocsisnál.

Ezek a kísérletek alapos leírás mellett a „France Militaire” című előkelő katonai szaklapban voltak ismertetve és gyakorlati következményük az volt, hogy a

francia állatvédő egyesület a hadügyi kormányánál lépéseket tett abban az irányban, hogy a hadseregben az osztrók enyhébb fajtája vételessé alkalmazásba. *m.*

Költöző fecskék megmentése. A múlt 1905. évi október hónapnak rendkívüli abnormis időjárása a tulokorain bekövetkezett hővatar a vándor fecskék ezreit lepte meg Luczern közelében és az áztatott, fagyos és kiéhezett madarak nem bírván az Alpeseiken átjutni, végkép letörtek, lehullottak. A luczerni ornithologiai egyesület a szerencsétlenül járt madaraktól mintegy ötszázat felszedetett, őket meleg helyen tartotta mindaddig, míg egy tágas voliére (nagy kalitkaröpde) elkészült, melyet azután a fecskékkel együtt egy vasuti kocsira helyeztek és a Szt.-Gotthardon át az olaszországi Chiassóba szállítottak, ahol ki lettek bocsátva, hogy téli tartózkodási helyüket felkereshessék. *m.*

IRODALOM.

„Aquila“, XIII. évfolyam. A Magyar Ornithologiai Központ folyóirata most jelent meg egy vastos, 274 nyelvről oldalra terjedő kötetben, részben német és angol párhuzamos szöveggel. Ennek a Herman Ottó által szerkesztett magas tudományos színvonalon álló folyóiratnak jelen évfolyama a következő közleményeket foglalja magában: Herman Ottó: „Alakkörök és ornithophoenologia“; „The Ibis és az ornithorphaenologia“; „A M. O. K. ornithophoenologiai anyagai“. Az első két értekezés külföldi szaktekintélyeknek a Magyar Ornithologiai Központ madárvonulási működésére vonatkozó elismerő nyilatkozataival foglalkozik, a harmadik közlemény pedig felsorolja a M. O. K. birtokában lévő és madárvonulásra vonatkozó becses forrásmunkákat. Hegyfokó Kabos: „A levegő hőmérséklete Magyarországon 32 madárfaj megérkezése idején“; „Madárvonulás Magyarországon az 1904. és 1905. év tavaszán“, a M. O. K. XI. és XII. évi jelentése, feldolgozta Schenk Jakab, a M. O. K. asszisztense, 5 vonulási térképpel; Hegyfokó Kabos: „Az 1904. és 1905. évi tavaszi madárvonulás és az időjárása“; Csiki Ernő: „Biztos adatok madaraink táplálkozásáról“. Ebben a közleményben a szerző előbbi jelentései kapcsán egynéhány madarunk gyomortartalmáról számol be folytatólag. Ezuttal a szénzínke, fenyveszínke, barátczínke, kék czínke, bubos czínke, függő czínke, őszapó gyomortartalmának vizsgálatáról van szó. Ezeket a gyomortartalomvizsgálatokat a M. O. K. rendszeresen végzi az évek során, mint olyan munkálatokat, melyek eredménye tájékoztatást fog nyújtani arról, hogy madaraink mennyiben táplálkoznak rovarfélékkel, mennyiben növény-magvakkal, hogy ez alapon a madarak káros vagy hasznos volta iránt pozitív adatok gyűjtessenek. Buda Ádám: „Madárvilágunk pusztulása az utolsó félszázad alatt“. A szerző ötven évi megfigyelés alapján közli Hunyadmegyében tett megfigyeléseinek és tapasztalatainak szomorú eredményét, mely abból áll, hogy madaraink folyton gyérülnek. A pusztulás különösen feltűnő a nagyobb ragadozóknál és a vízimadaraknál. Előbbiek a sztrichnin áldozata, míg a vízimadarak a Tisza-

szabályozás óta csökkentek. Buda Ádám: „A cerchneis vespertinus fészkelése Réán“; Csörgey Titusz: „A magyar ornisz néhány új alakját“ ismerteti, u. m. a rövid-ujju karvalyt, a kaukázusi egerészölyvet és a rövidujju pacstírtat. A közleményt két szép kivitelű színes ábrameliéklet egészíti ki, melyek a szerző ismert jeles rajzai után készültek. Schenk Jakab: „Jelentés az 1906. évi tanulmányi kirándulásokról“. Ezek a kirándulások Haraszt pusztára, Apaj és Ürbő-pusztákra, Bugyi községre, Kékkő községre s végül a Velencei-tóra terjedtek ki és az érdekes jelentés szövege Csörgey Titusz rajzaival van illusztrálva. A jelentésnek a haraszi és kékkői madárvédelmi intézkedésekre vonatkozó részét az „Állatvédelem“-ben is közölni fogjuk. Kisebb közlések, melyek közül kiemeljük a „Cserebogarat pusztító madarak“; „Egy nádi rigó-pár élete 1905-ben“; „A fűrj pusztulása a fogoly terjeszkedése következtében“.

Az „Aquila“ jelen kötetében még egy, minden munkaszerető és munkabecsülő ember rokonszenvével találkozó eseményről tesz említést, t. i. Pungur Gyulának, a M. O. K. régi kipróbált, buzgó és hű munkásának a földművelésügyi miniszter által történt kiténtetéséről. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter Pungur Gyulát a központ titkárává nevezte ki és őt a központ tiszteletbeli tagjának címével tüntette ki. Ebből az alkalmából az intézet személyzetének élén annak főnöke, Herman Ottó, meleg, szívből fakadó szavakkal üdvözölte Pungurban a hű munkatársat és barátot. *m. i.*

Egyesületi hírek.

Jelentés

az Országos Állatvédő Egyesület igazgató választmányi üléséről.

Bár fontos tárgyak képezték a napirendet, mégis a kedvezőtlen időjárás és a ritka nagyságu hóesés következtében megakadt közlekedés miatt az egyesületnek a város szélén fekvő távoli székházában a választmányi tagok szokatlanul kis számban jelenhettek meg.

Jelen voltak Máday Izidor elnökle alatt: Grimm Gusztáv, Grimm Gusztávné, özv. Hangel Józsefné, dr. König Henrikné, Krizbay Mária, báró Pongrácz Vinczéné, özv. Schmidt Miklósné, dr. König Henrik, Szeőke Béla vál. tagok, dr. Kukuljevič József, t. tag és Haensler Károly, jegyző. Kimentette magát K Nagy Sándor, t. alelnök, Osztóics Mihály, alelnök és Párducz Erzsébet.

A jegyzőkönyv hitelesítésére báró Pongrácz Vinczéné ünnö és Szeőke Béla kértettek fel.

Franke Ágostnak a titkári teendőkről történt lemondása folytán a választmány elfogadja az elnökség javaslatát, hogy az állás betöltése cgyelőre függőben tartassék és a teendők Haensler Károly felügyelő és dr. Kukuljevič József szerkesztő által együttesen végeztessek és utóbbi az említett célból mint helyettes titkári működhessek.

Dr. Kukuljevič József titkári jelentéséből a következőket emeljük ki:

Az egyesület régi alapító tagja és buzgó hive de Caux Mimi elhalálozván, a választmány részvétét jegyzőkönyvileg fejezi ki.

Tudomásul vétetnek: legutóbbi választmányi ülés óta az egyesületbe 10 új alapító tag lépett be. Seidl Károlyné végrendeletileg adományozott 360 koronát, mely összeg mint alapítványi tőke kezelendő.

A Flaubert-fegyverek használatának korlátozása érdekében Füvessy Imre kecskeméti helyettes-főkapitány tüzetes javaslatot

terjesztett be, melyért a választmány teljes elismerését fejezte ki. Ebben az ügyben az egyesület kérvénnyel fordul a belügyminiszter urhoz, továbbá a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz és mindkét kérvény támogatása végett a földmivelésügyi miniszter urat keresi meg.

Majomtánczoltatás, nevezetesen pedig az idegen majomtánczoltatók kitiltása érdekében a belügyminiszter urhoz fordul az egyesület.

A választmány a belügyminiszter urhoz intézett kérvények körül K. Nagy Sándor tb. alelnök által kifejtett fáradozásért köszönetének jegyzőkönyvileg ad kifejezést.

A földmivelésügyi miniszter ur az 1906—7. évi „Gyermek Naptár”-ból 2000 példányt rendelt a telepes községek iskolái számára, mely intézkedés köszönettel vétetik tudomásul.

A választmány ugyancsak köszönettel veszi tudomásul azt, hogy az állatorvosok egyesülete az oda intézett megkeresés folytán az egyesület tagjait az állatvédelmi törekvések támogatására hívja fel.

Ujabb vidéki egyesületek alakultak Keszthelyen, Kecskeméten és Lugoson, melyek megindítása körül az egyesület megbízásából dr. Kukuljevič József működött közre.

További egyesületek alakulása érdekében a nevezettnek közbenjöttével előkészületek folynak Esztergomban és Székesfehérvárott. Ide irányuló mozgalom indult meg Sátoraljaújhelyen, Szatmáron, Ungváron, Győrmegyében, Trencsén-Tepliczen és Kaposvárott.

Az egyesület a székesfőváros tanácsához előterjesztést intézett, melyben a tanács figyelmét felhívta arra, hogy a budai hegyek erdős részeiben a hasznos madarak szaporítása érdekében fészkelő oduk elhelyezésére felette kedvező alkalom nyílnék. Az egyesület kérte a tanácsot, hogy ebbe az akcióba a villakert tulajdonosokat is vonná bele. A székesfőváros a javaslatba hozott intézkedéssel országosra kívánta példát nyújtani, a székesfőváros területén lévő gyümölcsösök és konyhakertek tulajdonosainak tenne hasznót és az éneklő madarak elszaporodása által az üdülő helyek kellemét fokozná.

Haensler Károly által előadott pénztári jelentés tudomásul vétetik, épp úgy a felügyelői jelentés, mely szerint a mentőkocsi 12-szer vétetett igénybe és felügyelői eljárás 311 esetre terjedt. Ugyancsak tudomásul veszi a választmány nevezettnek a taglétszámról szóló jelentését, mely szerint az egyesületnek 132 alapító és 1723 rendes tagja van.

Haensler Károly bemutatja az állatvédőház 1906. évi teljes forgalmának számadatait, mely szerint befogadtatott gazdátlan kutya 234, ezekből el lett helyezve 41, ki lett végezve 193. Ellátásra beadatott kutya 90, melyek összesen 1070 tartási napot vettek igénybe. A tulajdonosok a tartási napokból fizettek 593-at. Ezenfelül ellátásra beadatott 22 macska, 16 madár és végeztetett felek kutyái részére 18 fűrész és 21 nyírás.

A legutóbbi választmányi ülés határozatából az elnökség egy bizottságot alakított, melynek az volt a feladata, hogy a múlt évben mutatkozott tulkiadásokat vizsgálat alá vegye és a zavar-talan egysúly érdekében javaslatot tegyen. A bizottságban való részvételre Fein Dávid, Monostori Károly, Nagy Jenő, K. Nagy Sándor, dr. Stern Adolf urak kérték fel, kik közül azonban Nagy Jenő és K. Nagy Sándor urak meg nem jelenhettek. A bizottságban résztvettek továbbá az elnök, Grimm Gusztáv ügyvivő alelnök és Haensler Károly pénztáros.

A bizottság tárgyalásairól és megállapodásáról előterjesztett jegyzőkönyv és a tüzetesen indokolt jelentésből a választmány tudomásul vette, hogy a bevételeket meghaladó kiadások az egyesület három főbb vállalatánál merültek fel. Ezek az egyesület által kiadott havi folyóirat, a „Gyermek Naptár” és az „Állatmenedékház”. Az előbbi kettőre nézve a bizottság oly javaslatokat tett, melyek a többkiadásnak jövőre való lényeges apasztását, esetleg elenyészését biztosítják. Az állatmenedékház fenntartása körül felmerült tetemes többkiadásra nézve azonban a bizottság a jövőt illetőleg nem volt képes hasonló kedvező megoldást találni és tekintettel a közönségnek a múlt évi forgalom fűnt közölt adataiból is kitetsző nagyfokú részvétlenségére és közönyére, valamint arra, hogy az állatmenedékház az eddigi módon való fenntartása az egyesületre elviselhetetlen terhetek hártana: a választ-

mány elfogadta a bizottságnak azt az indítványát, hogy abban az esetben, ha f. é. április hó 30-ig az egyesület kívülről érkező adományok vagy segélyek után megfelelő kedvezőbb anyagi helyzetbe nem jutna, akkor mondassék ki, hogy július 31-én az állatmenedékház működése további intézkedésig ideiglenesen felfüggesztetik. E határozat kapcsán a választmány elfogadta a bizottságnak azt az indítványát is, hogy az állatmenedékház működésének felfüggesztése esetében a megürülő helyiségek bérbeadás után értékesítenek és a befolyó jövedelmek kizárólag egy, az állatmenedékház fenntartására szolgáló alap létesítésére fordítassanak.

Dr. Kukuljevič József jeleztést tett a pécsi Mecsek egyesülettel egy állatvédő kongresszus megtartása tárgyában folytatott tárgyalásról. A választmány élénk rokonszenvvel fogadta a Mecsek egyesületnek az ügy iránt való érdeklődését, azonban tekintettel arra, hogy az országban régebben főnnálló egyesületek egy része alig működik, az ujabban alakítottak pedig még a kezdet nehézségeivel vannak elfoglalva, de leginkább tekintettel arra, hogy több vidéki egyesület most van alakulóban és még több helyen ilyenek alakítása iránt mozgalom indult meg: a választmány abban állapodott meg, hogy az állatvédő kongresszus tartása egyelőre halasztassék el és az eszme akkor valósítsák meg, midőn az országban már tekintélyesebb számban létesült állatvédő egyesületek részvételével biztosabb siker várható egy országos jellegű gyűlésezéstől.

Szóba hozott, hogy az Országos Állatvédő Egyesület ez évben tölti be fennállásának 25-ik évét. A választmány e tárgyban úgy határozott, hogy az egyesület negyedszázados fennállásáról való megemlékezés egy folyó évi december hónapban tartandó közgyűlésre tüzessék ki.

Vidéki egyesületek.

A Temesvári Állatvédő-Egyesületből. A Temesvári Állatvédő Egyesület decz. 29-én rendes havi választmányi ülést tartott, melyen Kovácsics Gyula elnökle a alatt résztvettek: Tihanyi György alelnök, Berky Gusztáv, az Országos Állatvédő Egyesület tagja, Kraemer Frigyes, Holcz György, Gokler Antal, Schwarz Alajos és dr. Tőkés István titkár.

Az elnök állatvédelmi szempontból örömmel észlelte, hogy a mezőgazdaságra hasznos madarak védelme végett Párisban kötött 1902. évi nemzetközi egyezmény és az ezt nálunk becikkelyező 1906. évi I. t.-cz. alapján, valamint a 80644/1906. F. M. számú körrendeletet kihirdető 38061-ik sz. alispáni körrendelet értelmében a fehér golya, közönséges golya, a fekete, barna és erdei golya a védelemben részesítendő madarak közé sorolandó; ez irányban tehát az Egyesület most már a gyakorlati élet ellenőrzésére szorítkozhatik.

Az Orsz. Állatvédő-Egyesület kiadásában megjelent 1906/7. évi Gyermeknaptrárból az Egyesület érdeklődő tagjai és az iparostanoncziskola tanulói közt leendő szétosztásra 300 dbot szerettek be s az ipariskolai felügyelő-bizottság útján gondoskodni fognak, hogy az ezen iskolai olvasókönyvekben is felkaroltassék az állatvédelmi eszme, mert főleg a kőműves és asztalosinasok a legszenvedélyesebb madárfogók. Az előbbieknél ugyanis télen semmi dolguk sincsen, az utóbbiak pedig a műhelyhez lévén kötvé, ennek számára szerzik be az énekeseket, ott akarnak bennök gyönyörködni. Összeállította a választmány az állatvédelmi jelzőtáblákkal megjelölendő városi közterek jegyzékét; feljelentik a Batthyányi-utcában vízihordó embert, aki folyton a lova fejét ütlegeli és sürgetik a vadőrök által a rendőrfőkapitányságnál tett és 4409. kih. sz. a. igtatott kih. feljelentést három Postai Tarifák II. r. 2. §. 2. pontjának a védelemben részesítendő madarak postai szállítása ügyében a postai közegek részéről a legszigorubbant leendő betartatása érdekében.

Ere következett Krämer Frigyes vly. tag nagyérdéki előadása „A magyar állatvédelem szervezése” címűen.

Krämer Frigyes az állatvédők programjának azt a részét fejtegeti, mely az ifjuság megnyeréséről szól a gyakorlati állatvédelem céljaira. Utal a közlegző „Madarak napja”-ra, mely a másik intézménnyel együtt véleménye szerint hazánkban nem

volt eléggé előkészítve, eddigi gyakorlásuk ötletszerű és rendszertelen, így aligha lesz meg a hozzájuk fűződő várakozások szerinti eredményük. Pedig az amerikai iskolák faültető-ünnepéből keletkezett ez az állatvédelmi iskolanap intézménye igen megbecsülendő s nálunk is továbbfejleszhető volna. A nő és a gyermek szereti a madarat, de könyörtelen hozzá; már pedig ezeket az energiákat könnyen lehetne hasznos irányba terelni. Közérzést kell kifejleszteni és kiművelni, hogy művelt magyar urnő és uri leány szívesen madáriszt viselni a ruháján és a kalapján, mert az egyértelmű a maguk rendeltetésében pótolhatatlan rovar-évek és énekesek nagyban üzött iparszerű kipusztításával, továbbá, hogy művelt magyar fiu resteljen madarat ölni! E helyett tanulmányozzák és figyeljék meg a madárvilágot, hisz a természet ismerete az embert igaz boldogsághoz vezeti. Az Amerikában 1894. május 4-én tartott első madárnap mintájára 1906-ban hazai iskolánkba is bevezetett madárnap valóban igaz, érdemes, új, szent nap a gyermeknapnál; csak a tanfélék kellően kezeljék, kiinduló pontja lehet a magyar állatvédelem fejlesztő szervezésének. Az összes nép-, ipar- és közép-iskolákra ez az intézmény ténylegesen kiterjesztendő volna s az osztályonként vagy iskolánként működtetendő ifjúsági állatvédők közgyűlése, évi ünnepélye lehetne. Kell, hogy a gyermeket az iskola ösztönözze és jogosítsa állatvédelemre, az ő révükön erre a szülők s a háznép is figyelemmel lesznek.

A nagy figyelmet érdemlő és valóban kulturális jelentőségű előterjesztést beható eszmecsere követte, amelyet azal szaktitkokkal meg egyelőre, hogy a *wilmersdorfi s hamburg-altonai* és az *amerikai ilyen gyermekszervezetek iratait* beszerzik s az iskolaszék útján Temesvárott hasonló intézmény életbeléptetését megkísérik.

* * *

A **Temesvári Állatvédő Egyesület** január havi választmányi ülése. Január hó 26-án tartotta a T. Á. V. E. rendes választmányi ülést, melyen *Kovácsics Gyula* elnök, *Steiner Ferenc* országgyűlési képvis. és *Tihanyi György* alelnökök, *Berky Gusztáv*, *Schwartz Alajos*, dr. *Matolay Zoltán*, *Holcz György* választmányi tagok és dr. *Tökés István* titkár voltak jelen. Elnök bejelenté, hogy a *Turul Czipőgyár* részv. társ. 10 koronát adományozott.

Elhatározottak, hogy az egyesület XV. éves fennállási jubileumát, az O. Á. V. E. XXV. éves jubileumával együttesen ünnepli meg és elnökséget az ünneplés kidolgozásával bízza meg.

Elosztották a 36 drb fészkelőt és azokból közszemlére is tettek ki egyes üzletekben. *Schwartz Alajos* vál. tag előadást tartott „Az állatvédelmi eszmék terjesztése” címmel, kiemelve a gyermeknapot nagy jelentőségét mint egyik legjobb eszmeterjesztő eszközt és ezzel kapcsolatosan az alábbi határozati javaslatot terjeszti be. 1. Keressék meg az Orsz. Állatvédő Egyesület, hogy a fővárosban megjelenő naptáraknak juttasson állatvédelmi adatokat, cikkeket, ismertetéseket; az összes magyar állatvédő-egyletekhez köriret intéztesse, hogy a székhelyükön és működési területükön megjelenő naptárakba hasonló adatokról gondoskodjanak; Egyesületünk ugyanígy gondoskodjék a délvidéki naptárakról; 2. Irjon fel az Orsz. Állatvédő Egyesület a magyar közoktatásügyi kormányhoz, hogy jövőre csakis olyan elemi iskolai olvasókönyveket engedélyezzen, amelyekből kiteszik, hogy a madarak és fák napjának iskolai tételes intézményéről tudnak valamit; az eddig engedélyezett ilyen hiányos olvasókönyvek záros határidő alatt bemutatandó újabb kiadásban legyenek kötelesek a hiány pótlására, s ugyanez a rendelkezés vonatkozzék mindazokra a polgári-, felsőbb leány- és középiskolai olvasókönyvekre, amelyek tárgyuknál fogva felölelik az elbeszéléseket, leírásokat, meséket és kell, hogy sziv- és jellemképző olvasmányokat tartalmazzanak. *Steiner Ferenc* és *Berky Gusztáv* hozzászólása után mind a két indítványt egyhangulag elfogadták.

Holcz György vál. tag ismertette még a földmivélségi m. kir. miniszteriumban megtartott madárvédelmi értekezletet és eredményét.

Végül a gyárvárosi Ifjúsági Egyesületnek ajándékoztak 30 drb. Gyermeknapot — miután a Józsefvárosban *Krämer* igazgató 200 drbot már szétosztott, — új tagul felvették *Lichtenthal* Ármán vármegyei irodaigazgatót, mire az érdekes és tanulságos ülést véget ért.

Szentgotthárdi Egyesület választmányi ülése. A Szentgotthárdi és Vidéki Állatvédő-Egyesület január hó 7-én d. u. 5 órakor választmányi ülést tartott. Központossy Jusztinián elnökléte alatt jelen voltak: *Czigány János*, *Fodor Árpád*, *Huber Miksa*, *Pum Károly*, *Schaffer Imre dr.*, *Schaffer Emil* és *Urweisz József*.

1. *Pum Károly* pénztáros jelentése szerint a bevétel 1001 korona 65 fillér, a kiadás pedig 149 korona 34 fillér, jelenleg a pénztár-készlet tehát 852 korona 31 fillér. Mint felmerült nagyobb kiadások voltak 10 drb diszoklevél 22 kor. 54 fillér árban és a radafalvi kirándulás költsége 26 korona 80 fillér.

2. *Krenn Péter* urnak a választmány köszönetét fejezte ki az ajándékozott 6 liter lenmagért. Együttal elhatározottak, hogy a város különböző részein etetőasztalok nagyobb számmal állítatnak fel mint a múlt évben és a vasúti állomás környékén mesterséges fészkelők helyeztetnek el.

3. *Fodor Árpád* alelnök előterjesztette, hogy az évi jelentés 400 példányban kinyomatott és részben szétküldött. Hogy az O. Á. E. f. évi április 6-iki közgyűlésén mint a Sz. és V. Á. E. kiküldöttje megjelent — őt az elnök üdvözölte; — s két indítványát az O. Á. E. választmánya tárgyalta s az egyiket illetőleg úgy határozott, hogy az O. Á. E. 25 éves történetét az idei Évkönyvben iratja meg, — a másikra vonatkozólag azt jegyzi meg, hogy a vidéki akció már eddig is meg volt. Beszámolt továbbá a radafalvi ut tapasztalatairól és eredményéről, 18 új tag gyűjtéséről. *Schreiner József* helybeli bábos, annak kocsisa, meg egy kőműves inas ellen feljelentéssel élt a szolgabírósnál, mert két utóbbi *Schreiner* lovát szalmacsutak lángjával igyekezett elindítani — s így szegény állatnak fájdalmat — s nyilvános botrányt okoztak. E feljelentés folytán *Schreiner* 4 korona fizetésre ítéltetett. Végül az O. Á. E. irodalmi pályázatát jelentette be oly mű irására, mely a tanítók részére utmutatóul szolgálja a „Madarak és fák napja”-t illetőleg.

4. Alelnök indítványára a választmány elhatározta a Gyermeknapot 300 példányban (á 7 fillér) — s *Kukuljevič József* „Magyarország madárvédelmének története” cz. művének 200 példányban, darabonként 40 fillérért leendő beszerzését, a tagok közt szétosztás végett.

5. *Schaffer Emil* titkár beszámolt gróf *Apponyi Albert* vallás- és közoktatásügyi miniszternek f. évi április hó 28-án kiadott körrendeletéről, melyben a „Madarak és fák napja”-t, az állatvédelemre üdvös intézményt honosítja meg E rendelet kibocsátása alkalmával üdvözölték a minisztert és *Máday Izidor* az O. Á. E. érdemes elnökét. Előterjesztette továbbá, hogy Vasvármegye közigazgatási bizottsága az egylet által felterjesztett állatvédelmi szabályrendelettervezetet nem találta elfogadhatónak s visszaküldte azzal az indoklással, hogy egyéb törvényekben és különféle megyei szabályrendeletekben állatvédelmet czélzó elégséges intézkedés lévén — külön állatvédelmi szabályrendeletet nem tart szükségesnek. E határozatot alelnök megfélebbizte a helyi miniszterhez. A helyi miniszter br. *Berlepsz János*, a kiváló német ornithologusnak tiszteletbeli taggá választását nem hagyta jóvá. Azután ismertette az O. Á. E.-nek a külföldi állatvédő-egyesületekhez intézett körlevélét s ezzel kapcsolatosan a *Herman Ottó* tollából megjelent „Madarak és fák napja Magyarországon” című történelmi vázlatot. Az egyletbe 19 új tag lépett meg. Két tag meghalt. Ugymint: *Clement Ferenc*, molnár és *Hambek Alajos*, nyug. járásbíró, volt 48-as honvéd, kiknek halála felett a választmány őszinte részvétét fejezte ki.

Több tárgy nem lévén, elnök szíves köszönettel bezárta az ülést. F. Á.

Szerkesztői üzenetek.

M. B. Állattorvostanhallgató. Madárvédelmi közleményét kézhöz vettem, de csak azon esetben közölhető, ha teljes név-aláírását megküldi. (Szerk.)

Helyreigazítás. Lapunk ez évi első számában „Olvasóinkhoz” című közleményből sajnálatos sajtóhiba folytán kimaradt munkatársaink névsorából *Gyulai György* főgymn. tanár, kedvelt íróársunk neve, aki szintén számos kiváló dolgozattal szórakoztatta e lap igen tisztelt olvasóit. (Szerk.)

25

ÁLLATVÉDELEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN

IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

IV. ÉVFOLYAM

1907 MÁRCIUS 30.

∴ 3. SZÁM ∴

TARTALOM: A büntetőtörvény novellájához. — *Szemle:* A „Berliner Tierschutz-Verein” mult évi működése. — Az észak-amerikai állatvédő-egyesület működése. — A viviseccio kérdése Angliában. — *Állatok világa:* Kutya mint turista-vezető. — A fecskéről. — Madárvédő macska. — *Vegyesek:* A rovargyűjtés az állatvédők szempontjából. — Amerikai loistállók. — Egy ideális emberbarát és állatvédő emléke. — Irodalom. — Egyesületi hírek.

A büntető törvénykönyv novellájához.

Irta: Fodor Árpád.

Az állatkinzás.

A közrend és közszemérem elleni kihágások között a lerészegítést büntető §-t az állatkinzásról szóló 86. § követi. Ez pedig így szól: „Aki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kinez vagy durván bántalmaz, ugyszintén aki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolcz napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.”

Ez a § igazán nyilvánosan botrányt okoz.

Nyújtott is be már 1901-ben egy javaslatot az igazságügyi miniszterhez az Országos Állatvédő Egyesület, hogy az a büntető törvénykönyvnek már akkor,

sőt évekkel azelőtt tervbe vett módosításánál figyelembe vétecsék.

E javaslat szerint a § így szólna: Aki állatot kinez vagy durván bántalmaz, ugyszintén aki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi, kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Visszaesés esetében, ha ezen kihágást elkövetőnek utolsó megbüntetése óta két év még el nem telt, az elzárás 2 hónapig, a pénzbüntetés 300 forintig felemelhető.

A javaslat tehát kihagyta a nyilvánosságot és a botrányokozást, szigorította a büntetést és gondoskodott a visszaeséssel elkövetett állatkinzás szigorubb megbüntetéséről is.

Indokolása szerint a §. megváltoztatását a közgazdasági érdekek és a humanitás egyaránt követelik.

A nyilvánosságot sokféleképen magyarázzák s köz-